

LESVOORBEREIDING CLOSE READING

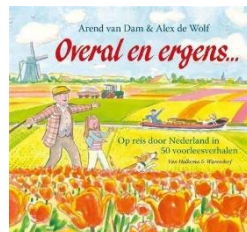
Boek: Overal en ergens

Schrijver: Arend van Dam en Alex de Wolf

Hoofdstuk: Zomer op Aardenburg, blz. 82

Groep: 5-6

Thema: vakantie/Nederland

Kerdoel:

-De leerlingen leren hoe rijke mensen uit de grote stad 100 jaar geleden hun zomervakantie doorbrachten.

De tekst wordt gebruikt om het thema 'vakantie' te koppelen aan de vakken geschiedenis en aardrijkskunde.

-De leerlingen leren om op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

De tekst wordt gebruikt om gevoelens en ervaringen rond vakantie te verwoorden, via (mondelinge) taal.

Sessie 1: Wat zegt de tekst?

Doelen:

- Ik kan antwoord geven op wie – wat – waar – wanneer
- Ik weet waarom dit een verhalende tekst is.
- Ik weet dat de tekst in 3 delen opgesteld is en kan voor elk deel een titel bedenken.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Waarom is de tekst in 3 delen verdeeld? Geef elk deel een eigen titel.
- Wie zijn de hoofdpersonen in dit verhaal?
- Waar en wanneer speelt het verhaal zich af?
- Wat gebeurt er in het verhaal?
- Op welke manier reist het gezin? En hoe nemen ze hun kleding en speelgoed mee?
- Wie zijn er al in het buitenhuis als ze aankomen? En welke familieleden zijn dit?
- Is er een probleem? Schrijf dit in 1 zin op.

Lesaanpak: waar geef ik instructie op en welke werkvormen gebruik ik? Hoe zorg ik dat leerlingen samen lezen, praten en schrijven?

- Lees de lesdoelen voor aan de leerlingen en leg uit wat ze in deze sessie gaan doen. Laat de leerlingen met hun schoudermaatje de lesdoelen herhalen.
schoudermaatje betekent het kind wat direct naast het kind zit.
- Activeer de voorkennis bij de kinderen door ze in schoudermaatjes aan elkaar te laten vertellen wat ze zoal doen als ze vakantie hebben.
- Lees het verhaal voor en laat de leerlingen de woorden geel kleuren die te maken hebben met vakantie. Wellicht uitleggen aan de leerlingen wat er wordt bedoeld met vakantiewoorden, zodat ze deze opdracht goed kunnen uitvoeren.
- Na het lezen van het verhaal geef je instructie over de opbouw van dit verhaal en de kenmerken van de verhalende tekst. Werk dit als aantekening uit op het bord. Laat de kinderen deze aantekening overnemen op een vel A4 papier.
- Laat de kinderen in tweetallen de aantekeningen uitleggen aan elkaar en bespreken wat de kenmerken zijn van een verhalende tekst.

- Lees samen de tekst door (voor zichzelf of hardop met de gehele groep) en vertel dat de kinderen een titel mogen bedenken voor elk deel van de tekst. Stop na elk deel van de tekst en bespreek de belangrijkste aspecten: laat de kinderen eerst zelf een titel bedenken (denktijd) en op hun wisbordje noteren. Daarna mogen ze het als een rondpraat uitwisselen in hun groepje. Korte plenaire uitwisseling volgt en ze mogen de titel in de witte gedeeltes van de alinea schrijven.
- Hierna ga je de tekstgerichte vragen stellen (noteer ze op het bord). De leerlingen beantwoorden de vragen eerst individueel. Dit doen ze bij voorkeur in hun schrift. Daarna laat je de leerlingen met hun schoudermaatje overleggen en delen ze de antwoorden met elkaar. Eventueel laten aanvullen in hun schrift. Jij loopt rond en luistert naar de antwoorden die de leerlingen geven. Daarna geef je een aantal leerlingen het woord om de antwoorden te delen. Dit kan bijvoorbeeld met beurtenstokjes.

Hoe evalueer ik de les?

- Kom terug op het lesdoel en vraag aan de leerlingen waarom dit een verhalende tekst is. Laat ze dit eerst opschrijven en aan elkaar uitwisselen in schoudermaatjes.

Sessie 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?

Doelen:

- Ik kan uitleggen wat buitenhuizen zijn en waar ze in het algemeen staan.
- Ik kan me inleven in de personages uit het verhaal.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- In de zin 'Tussen Utrecht en Amerongen ligt een hele ketting van zulke huizen, aan de voet van de Utrechtse Heuvelrug.' Wat betekent 'een hele ketting van zulke huizen'? Wat bedoelen ze met 'voet van de Utrechtse Heuvelrug'? Waarom staan juist daar veel buitenhuizen?
- Zoek in de tekst nog meer namen van buitenhuizen op. Wat kun je zeggen over de namen van de huizen?
- Hoe spreken de kinderen de ouders aan? Waarom zeggen ze dat op die manier?
- Hoe spelen de kinderen met Ole? En waarom werd Ole 'gered door de bel'?
- Waardoor weet Ole dat hij niet meer geplaagd zou worden die zomer?

Lesaanpak: waar geef ik instructie op en welke werkvormen gebruik ik? Hoe zorg ik dat leerlingen samen lezen, praten en schrijven?

- Begin de sessie door samen met de leerlingen de voorkennis te activeren uit sessie 1. *Wat zijn ook alweer de kenmerken van een verhalende tekst? En welke titels had je de delen gegeven en waarom? Wie zijn de hoofdpersonen? Om antwoord te kunnen geven op deze vragen, maken ze gebruik van het aantekeningenblad en de gekopieerde tekst van de vorige keer.
- Benoem het lesdoel en laat de leerlingen aan elkaar uitleggen wat zij vandaag gaan leren of laat hen het lesdoel hardop herhalen.
- Lees de gehele tekst voor terwijl de leerlingen meelezen. De kinderen kleuren tijdens het lezen met blauw de woorden die te maken hebben met buitenhuis en met geel de gevoelens/gedachtes van de kinderen. Dit kan je eventueel als eerste voordoen op het bord (modellen) zodat ze snappen wat je bedoelt en ze het hierna zelf kunnen doen.

- Tijdens het lezen kun je ook kort aandacht besteden aan de moeilijke woorden in de tekst, doe dit vooral door vooruit of terug te lezen of leg de woorden kort uit (*waarschuwende blik, wilde jachtpartij, vierkant uitlachen, hollen, verwoede pogingen, ogen wijd open sperren, ontluchten*).
- Laat de leerlingen na het lezen in twee of drietallen uitwisselen wat ze allemaal blauw en geel hebben gekleurd. Bespreek dit vervolgens ook kort klassikaal na. Toon de tekst op het bord. Geef een aantal kinderen de beurt en laat ze benoemen wat ze hebben gekleurd. Jij kleurt mee op het bord zodat iedereen kan zien waar je bent, wat je doet en vullen zo nodig hun blad aan.
- Hierna gaan ze met de werkvorm *placemat* (zie hiervoor de bijlage) de vragen beantwoorden die jij hierboven gaat stellen. Na elke vraag, geef je denktijd zodat de leerlingen eerst individueel in hun eigen vakje het antwoord kunnen opschrijven. Daarna overleggen ze met elkaar over de verschillende antwoorden en schrijven ze 1 antwoord op in het midden van het vak. Je kan na elke vraag de gegeven antwoorden bespreken of je bespreekt de antwoorden nadat alle vragen zijn gesteld. Geef bij het bespreken van de antwoorden ruimte voor discussie.

Hoe evalueer ik de les?

- Kijk met leerlingen terug naar het gestelde lesdoel. Lees het lesdoel nog een keer en geef de kinderen denktijd om te bepalen of ze dit doel behaald hebben. Daarna mogen de antwoorden verwerkt worden op het wisbordje.
- Hierna bespreken ze in schoudermaatjes wat ze hebben opgeschreven en aan de hand van beurtenstokjes laat je het aantal kinderen nog verwoorden in de klas.

Sessie 3: Wat betekent de tekst?

Doelen:

- Ik kan uitleggen wat de boodschap van de schrijver is.
- Ik kan verschillen en overeenkomsten benoemen in de omgang van ouders en kinderen 100 jaar geleden en nu.
- Ik kan uitleggen wat vakantie voor mij betekent.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Wat denk jij de schrijver wil zeggen met dit verhaal?
- Wat zou de schrijver willen dat jij als lezer meeneemt uit dit verhaal?
- Waarom zal de schrijver de titel *Zomer op Aardenburg* hebben gekozen?
- Welk personage verandert een beetje in dit verhaal?
- Hoe is de omgang van 100 jaar geleden tussen kinderen en ouders?
- Roept het verhaal gevoelens of gedachten bij jou op? Welke?
- Is vakantie voor iedereen hetzelfde? Wat is voor jou vakantie? Leg je antwoord uit.

Lesaanpak: waar geef ik instructie op en welke werkvormen gebruik ik? Hoe zorg ik dat leerlingen samen lezen, praten en schrijven?

- Begin de sessie door samen met de leerlingen de voorkennis te activeren uit sessie 2 (kenmerken van buitenhuizen, wat gebeurde er ook alweer in het verhaal) dit doe je m.b.v. de werkvorm *Om de beurt*. Uitleg werkvorm: De kinderen geven om de beurt een antwoord. Dat kan mondeling, maar ook op een gezamenlijk blaadje. Daarna volgt een klassikale afronding, waarbij enkele leerlingen hun antwoorden noemen.
- Benoem het lesdoel en laat de leerlingen aan elkaar uitleggen wat zij vandaag gaan leren of laat hen het lesdoel hardop herhalen.

- De leerlingen lezen zachtjes met schoudermaatje of hardop in koor mee de tekst door. Als iedereen dit heeft gedaan, ga je aan de hand van de werkvorm *Wandel-wissel uit* de leerlingen de vragen laten beantwoorden. Jij stelt de vragen aan de leerlingen. Uitleg werkvorm: Alle leerlingen verspreiden zich onafhankelijk van elkaar in het lokaal. Als de leerkracht 'Sta stil!' roept, dan stopt iedereen. Elke leerling vormt een duo met degene die het dichtstbij staat. De leerkracht stelt een vraag of geeft een opdracht. De duo's wisselen hun antwoorden uit.

Eventuele taalopdracht:Venndiagram:

De kinderen lezen de tekst en zoeken in tweetallen in de tekst naar aanwijzingen die laten zien hoe de omgang 100 jaar geleden was tussen ouders en kinderen. Dit verwerken ze in een venndiagram (zie bijlage).

Daarna kunnen ze met behulp van het venndiagram de verschillen en overeenkomsten benoemen en hun mening hierover vormen. Hoe zouden zij hun kinderen later opvoeden? Dit wordt met de groep besproken met de werkvorm *Over de streep*. Uitleg werkvorm: De leerkracht heeft stellingen voorbereid. De leerlingen lopen naar de kant van de klas waar zij het mee eens zijn. Vandaaruit geeft de leerkracht beurten waarin meningen uitgelegd worden. (let op: houd als leerkracht hier rekening mee dat jij neutraal bent en blijft).

Hoe evalueer ik de les?

- Kom terug op het doel van de les. Praat met de leerlingen over de drie sessies. Wat hebben ze geleerd van deze les over 'Zomer op Aardenburg'?
- Laat een aantal leerlingen vertellen wat voor hen vakantie is.
- Verzamel op grote flappen de informatie die ze weten te vertellen over:
 - Wat weet ik van buitenhuizen?
 - Wat zijn de verschillen tussen 'de vakantie' van 100 jaar geleden en nu?
 - Als ik vakantie heb, dan...
 - Laat de kinderen hun antwoord op 3 post-its schrijven en op de betreffende flap plakken. Daarna de flappen lezen en kort bespreken.

Datum: juni 2025

